Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Articulus 1mus

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Visual Library

L: 5to per 6 capita distribuit motum quotuplex sit; quas species habeat, adaequata ejusdem divisione; unde unitas et distinctio, unde contrarietas motuum desumenda sit; etiam L: 5 hic annectimus. Sit ergo

Quaestio 1ma
de
Motu, actione et Passione.

Motus, actionem et passionem, non habent inter se quidem realem connexionem, ut plures existimant, sed vero realem identitatem inter se, sicut nobis in sequentibus videbitur.

Articulus 1mus
Quid sit motus, et an realiter distinguatur a termino adquisito.

Nota 1o motum in rerum natura existere negavit Zeno Eleates, quem impugnat Aristoteles infra L: 6to. Sed hanc sententiam esse absurdam patet ex sensu; si enim non credis dari motum, ambula ut te pedes moveant quod ratio non persuadet. quare relicta quaestione an est, et supposita existentia motus, discutiendum est quid sit motus. ideoque — N. 242us

Nota 2o. motum Aristoteles hic c. 1o t. 6. definit quod sit actus entis in potentia prout in potentia, ante explicationem observa, rem aliquam subjectum mutationis in triplici statu posse considerari, 1mo ut est in potentia tantum, 2o ut est in actu tantum. 3tio ut partim est in actu partim in potentia; sive ut est in via et tendentia ad actum; sic aqua frigida est in potentia tantum ad esse calidam in excellenti, est in actu tantum respectu caloris dum actualiter calefit partim est in actu partim in potentia, in actu scilicet calefactionis, et in potentia ad calorem in excellenti. dum autem lapis est in potentia tantum tunc nondum movetur, quando est in actu tantum tunc non amplius movetur, sed jam est motum et quievit, quando vero est partim in actu partim in potentia tunc movetur. — N. 243us

unde patet in subo, quod nondum movetur, ac duplicem
ptem una ad fieri hoc seu term. altera ad subiectum
ipsa.

Jam explicatur defo. dicitur 1mo actus, qua opponitur
huius generis, qua in eo, quod sit actus, conuenit
actibus, qui non sunt motus, dicitur etiam actus, qua suo
modo actuat mobile, et opponitur ptiae, qua illud
habet ad motum antequam moveatur. dicitur 2o entis
in ptia. id est alicuius subiecti, quod est in ptia passiva
ad aliud et ulteriorem actum diversum a motu. dicitur
3io prout in ptia, id est actuans subiectum, quatenus
tendit ad aliud actum, quem nondum habet. hoc
modo calefactio tribuit aquae esse actuale et proxime
tendat ad calorem, sive constituit aquam in actu
tendentem ad calorem.

N. 244 Nota 3tio. sicut mutatio duplex est, una instantanea,
altera successiva, ita et motus aliquis instantaneus,
successivus alius. mutatio instantanea est, quae
in instanti seu in momento contingit, ita, ut
mutari et mutatum esse sint tempore simul, qualis
est in Deo creatio, in angelis vero et homo intellectio
volitio, et omnes aliae actiones quae se mixtiones animae.
Successiva est quae fit per partes temporis priores et
posteriores, ita ut subiectum mutari seu moveri sit
tempore prius quam motum seu mutatum esse, ut fit in
calefactione, in qua non totus calor simul, sed successive
in subiectum introducitur. motus instantaneus est mutatio
seu transitus de non esse ad esse absque intermedia temporis
successione, ubi nimirum mutari et mutatum esse sunt
simul. successivus est ille motus, quem, ut definimus.

N. 245 Nota 4to. Defo motus conuenit mutationibus instantaneis
quae sunt actus imperfecti, puta, generatio et corruptio
substantiali, ita plane cum scholis eius interpres d: th.

nã explicans datã à Phlõ Defoem ait: accipit hic motũ generaliter pro mutatõe n̄ã strictè, 2º qd solum gtra generatõem et corruptõem, vult gõ S. Doct: in ∂he motũ etiam gprehendi generatõem et corruptõem substantiã, quae sũt mutatões instantaneae ∂stĩtãe realiter ab alteratõe praevia; aut suo loco ∂stinguendum, 3tio ∂statur iam gtroversia in eo est, an motus sic successivus realiter ∂stĩgtur à termino ad quem tendit, in hoc ordine motu tendit. quare

Dico Motus ∂stĩgtur realiter à termino adquem, ita Phlus 5º Phc: l. 3ª text 4: Th. in quo textu S. Th: ait: cum enim albedo sit terminus in quo ē motus si albedo sit motus sequitur qd motus sit terminus motus, qd ā ∫pſũ ēē ut infra probabitur; qd ea poi ∂tat veritatem et dicit, qd albedo n̄ ē motus, sed albatio. et ratio est quia illa, quorum unum realiter ab alio pt separari ∂stĩguntur realiter entitate, sed motus realiter pt separari à termino adquem mediate qd est. Antecedens patet, ea quorum unum ante operatõem alterius perit altero permanente possunt realiter ab ipsis separari. sed ita se habet motus et terminus mediatus, qa acquisito calore ut sit cessat motus calefactionis. qd est. N. 246

Obstur 1º acquisito termino perit motus etiam quoad suam entitatem, qa implicat entitatem rei ēē sine sua essentia, sed acquisito termino perit essentia motus: qd est. M: probatur essentia motus gsistit in tendentia et fluxu ad terminum, ideo enim dicitur actus entis in potentia prout in potentia, sed acquisito termino perit illa tendentia, sicut enim ens permanens essentialiter ēēt simul qd implicat qd est.

Obstur 2º. de essentia motus successivi est ut partes post partes, sive unum post alterum, de essentia termini entis permanentis est ut oẽs partes simul sed implicat ut una eademque entitas habeat

ceeter partes post partes, et tum Abeat alias partes simul, quod Detur ingrediat, ut motus successive sentire idem Durug.

Solvuntur objectiones.

N. 297. Ob: 1o. contra N. 293. mutationes instantaneae non constituit statum partim in actu partim in potentia ad ulteriorem actum seu terminum, quia non participant a fine motus tradita causa contra, quia hoc est de ratione motus, constituit sive statum sive partim in actu partim in potentia, quod constituit statum in actu perfecto non constituit illud partim in actu et partim in potentia ad ulteriorem actum, sed mutationes instantaneae constituunt statum in actu perfecto, quia non constituunt partim in actu et partim in potentia ad ulteriorem actum. Resp. videtur certe, quia ultra actum perfectum nihil restat amplius ad quod statum possit esse in potentia. Resp. etiam constat, nam posita mutatione instantanea quaecunque statum realiter est sub isto termino sive actu perfecto, quia in hac mutatione realiter simul est et esse et fieri, et mutari et mutatum esse. etc.

2o. Motus hic definitus debet esse continuus et sic gradu ex partibus successione prioribus et posterioribus, sed mutatio instantanea non est motus continuus, nec constat ex partibus, cum sit indivisibili quia etc.

3o. Si vera esset nostra ablatio sequitur etiam creationem hic posse definitum ab Arle, sed consequens est contra S. Thomam 1a P. Q. 45. A. 2 ad 2um imo et contra mentem Arli qui creationem numquam nemmit. Resp. posito nam creationem esse mutatio instantanea de non esse ad esse, cum per eam res creata vere transeat de non esse ad esse, quod etc.

Contra obligationem. fieri in fieri est realiter eadem seu fieri in facto esse, alias numquam verum esset, quod res quae nunc perfecta est, aliquando fuerit inchoata, et in fieri:

sic calor est in fieri manet etiam est in facto esse;
atqui calor est in fieri est motus, quo mobile ille deinde
suo termino.
Ergo Imperfectum et perfectum in una eademque re
non distinguuntur realiter; sed terminus se habet ut perfectum
motus ut imperfectum in una eademque re, ergo non distinguuntur
realiter. Minor patet ratione, qui antea erat puer
modo est vir; cum tamen puer sit homo imperfectus, vir homo perfectus.
in quantum in calore, qui in fluxu et est in successione
habet esse imperfectum et dicitur motus, ut vero absolutus
et perfectus dicitur terminus.
Ergo: Si motus distinguitur a termino, vel differunt genere
vel specie; vel solo numero; non solo numero, alias duo accidentia
solo numero distincta forent in eodem subjecto; non specie aut genere,
quia motus in eodem genere praedicamenti ponitur, quo ipse
terminus.
Respondeo ad 1um negando antecedens. ad probationem distinguo minorem: quod constituit subjectum in actu
perfecto formaliter, non constituit illud, concedo minorem, quod constituit N. 2. 40us
subjectum in actu perfecto causaliter seu causalis transitus et
via ad actum perfectum sic negando minorem et eodem modo distinguo
consequens. hinc est, subjectum in eodem instanti non reali, quo
datur mutatio instantanea, id est sub ipso termino a
actu perfecto, intra tamen idem instans non reale, igitur
realiter transire ac esse in via ad terminum. Ita ut
nunc non igitur constitutum in transitu ac statu viali
ad terminum, tamen igitur constitutum sub termino. atque
mutatio v. g. generatio substantialis, quoniam pro priore natura
constituit subjectum in statu viali ac transitu ad terminum,
illud vere realiter constituit partim in actu, partim
in potentia in actu quidem imperfecto, quia solis formis
privatione ipsius, in potentia vero ad actum perfectum pro
posteriori natura recipiendum.
Respondeo ad 2um negando distinguo enim sensus Aristotelis est motus generice
abstrahendo a motu tam continuo quam non continuo, quod
a philosophis hoc libro c. 10 et 12 dicitur motus et de genere

quoniam non agitur de omni motu, cui convenit
tradita definitio, sed de motu stricte dicto.

Ad 3um n. q. ... ratio est: quia creatio est actus
imperfecti sed perfecti, imo est actus Dei dimanans
adeoque a ente realiter independente, atque non capax
[illegible], quod constituit partim in actu partim in potentia.
[illegible] mutationibus [illegible] in potentia; loquimur est in
mutationibus instantaneis quae sunt actus imperfecti, ut
v. g. in generatione substantiali.

Ad 4um n. m. motus non est terminus, a quo [illegible], sed
est ipsum fieri: sic calefactio non est calor qui fit, sed
est ille motus, quo fit calor: hinc atque ex eo, [illegible]
ratione non est actus eiusdem, sed tantum ratione calefactionis ad-
-juncta sub qua est calor.

Ad 5um. Dicunt quae se habent ut perfectum et imperfectum
ut quo, id est sicut successive fit [illegible] imperfectum
non distinguuntur realiter cum quae se habent ut perfectum et
imperfectum ut quo, id est [illegible] quo res [illegible] a
sub perfectione et imperfectione [illegible] motus non sit
actus imperfectus hoc modo, quasi eadem res, ut substantia
imperfecta eadem sit sub actu perfecto, sicut idem est homo senex
qui primo erat puer: sed motus est id, quo res [illegible]
est imperfecta, seu quo mobile constituitur in actu imperfecto.

Ad 6um motum differre a suo termino plus quam [illegible]
et quodammodo specie, quamvis non perfecta, cum motus non
sit verum ens completum, neque in eadem specie completi [illegible]
in qua est terminus, hoc sit reductive [illegible], quia ob suam
imperfectionem non habet proprium genus et speciem propria sed perfecta